

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 for. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarino.

Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i Odpravništvo nalaze se *Via S. Francesco N.º 4, piano I.*

Godina VI.

U Trstu 1. Decembra 1875.

Broj 23.

Pogled po svijetu.

U Trstu 30. studenoga 1875.

U Beču je umro Nj. Visost Franjo Vojvoda Modenski. U bečkom carevinskom vieću je iskao poslanik Fuks, neka se promieni izborni red, tē uzkrati pravo birauja svim činovkom osim ministrah, sudacah i profesorah, ali nije uspeo. Poslanik Schönener je opet tjerao, neka se i u Austriji uvede zakon, da se vjenčanje iliti ženitba ima podmorašno obaviti pred državnom ili občinskom mjesto pred crkvenom oblašću, a poslje dakako da budi svakomu prosto stupiti i pred crkvenu oblast. Galičkim je namjestnikom postao grof Potocki, bivši ministar pred Hohenwarthom. Umro je nadbiskup bečki, Kardinal Otmar Rauscher. Neki Helfert je napisao cijelu knjigu proti razpolovljenju države, što se dogodilo pod Beustom godine 1867. tē što se godine 1877. ima il obnoviti il zabaciti. Ugarski ministar predsjednik Tisza izrazio se proti svakomu carinskomu ugovoru bez Austrije. Stranka Senjejeva u peštanskom parlamentu vojuje za ukinutje ugarskih domobranacah iliti tako zvanih Houvedah.

Bismark vratio se u Berlin, imao dogovor s Carem i govorio je u parlamentu. Treba mu novacah, pa traži neka se povise dace, i to u prvom redu na pivo iliti biru. Kako su Niemci silni pivopije, ako mu ovaj put nezamjere, neće već nikada. Vele, da nemisli još izručiti svoje kancelarske časti. Poznati grof Arnim jako ga je ošinio u nekoj knjizi, što je ovih danah izdao da se brani proti njegovoj preuzetnosti. Don Karlos u Španjolskoj nemože već napred, pak se njegove čete počele razilaziti. U franceskoj skupštini su republikanci prigodom vječanja o izbornom redu ostali poraženi. U Grčkoj biva svašta, te se vidi, da su sadašnji Greci sasvim izgubili mudrost i kriepost svojih davnih predjib, od kojih se ostali svijet naučio živiti i vladati. Ingleska hoće da se osjegura proti svim posljedica slučajne propasti turskoga carstva, pa gleda da zakupi Suezki kanal, koji vodi u njezino indijsko vlasništvo. Egipatski podkralj vojuje proti Abisincem u dalekoj Africi, koji da su mu ružno vojsku potukli.

Kad smo mi pisali zadnji Pogled, uprav se raznosio glas, da su se dne 11. i 12. u Gackom i Goranskom u Hercegovini pobili naša braća i Turci, a Turci da su zlo prošli. Ta se je viest kasnije sasvim obistinila, te se doznalo, da je tih danah na rečenom mjestu bio takav boj, kakva još nebijase za ovog ustanka, jer je ostalo na bojnomo polju preko jedanaest stotinah Turakah. Ta pobjeda je naše veoma ohranila, a Turke uplašila. Tom prigodom je pao našim u ruke silni živež i mnogo ratne spravi. Ta pobjeda da se ima najviše pripisati Crnogorskoj pripomoći. To da znaju i u Turci, pak da je zapovjednik bosanski pisao u tom smislu i u Carigrad, te svjetovao turskoj vladi, neka Crnoj Gori rat navesti. Sad se čeka tamo nova odlučna bitka, pak da je već na Grabovu utaboreno 6000 hrabrih Crnogoracah, a mi se svi nadamo, ako Bog da, dobru uspjehu. Iz Bosne dolaze takodjer povoljni glasi. Bugarska, ako bi i htjela mirovati do proljetja, nemože, jer da tamo Turci biesne na nečuvan način, pak ćemo najzada čuti, da se i tamo zaigralo zbilja krvavo kolo. Čuje se, da ima Turska silu vojske na ovoj strani, al jedno da ju skončuje zima i bolest, a drugo da je udarila u neposluh, jer da nije već preko godine danah bila plaćena, nego da živi najviše od otimačine. Ingleska je u svojih novinah ozbiljno svjetovala Austriji, neka posjedne Bosnu i Hercegovinu, i zbilja da ide mnoga naša vojska na Turku granicu, ali o provali u Tursku nemože biti ni govora, dapače Andrassy piše naputke, kako će Turska najlaglje umiriti i pokoriti svoje neposlušne podanike. Srbija i Crna Gora da su se dogovorile o zajedničkom vladanju naprama Turskoj. Ustaški vodje da su namislili poslati nekakvu spomenicu svim poglavitijim europskim državam. Rusija šara. Što danas reče, sutra poreče, ali sa svim tim svi znamo, da će naposljedku ona riešiti slavensko u Turskoj skorose i u Bolonji osnovao odbor za nabiranje pomoći našoj braći, a stari Garibaldi hrabri naše ljude i svjetuje im, kako imaju raditi, da se otmu svojem sužanjstvu. Dosad se raznosilo, da su

visoki crkveni dostojanstvenici u Rimu protivni oslobodjenju naše braće izpod turskog jarma; ali to nije istina, dapače sve crkvene novine uskoravaju uzhitnimi članci njihovo oslobodjenje.

Što nam težakom prieči, da nemožemo napried.

(Iz „Gospodarskoga Llista Dalm.“)

Jesen je došla. Mi spravljamo, a drugi vozi. Zalostno gledamo, kako drugi drzovito grabi, gdje nije sijao. Za malo vriednosti, eto naše zlatno klasje postaje njegovo. A što će biti kasnije? Prodavati će nam ono isto po drage novce. A svemu je tomu kriva potreba novca u ono vrijeme, kad seljak samo trošiti mora: u proletje za sjeme i težake, u ljetu i jeseni isto, a na zimu za najnuždnije domaće potrebe, kao što je odielo, popratak kuće i. t. d. Mi imamo, tako rekuć, svega, al' ničimamo — novca. Prodati nemožemo nego u jesen; a cijelu zimu, proleće i ljetu treba trošiti. Neka se nitko ne čudi, kad idemo tražiti, tko bi nam nekoliko forinti uzajmio. U selu je župnik, učitelj, trgovac, ostarijaš. Prvi neda, jer neima i jer mu naš čovjek neće u vrijeme da vrati oslanjajuć se na njegovu dobrotu, i veleći „i onako me tužit neće.“ Zato, da neima neprilikā, radje neda. Učitelj obično neima. Ostaje nam trgovac i ostarijaš. Pogledaj novine, pa ćeš čuti, koliko se piše, kako ovi seljake gule. A što novine pišu, to su pojedini slučajevi; a takovih imade bez broja, al ih nitko ne otkriva. Al kako ćemo sebi pomoći, kad novaca mora da bude? Tri su načina, kojimi bi se seljak pijavica riešio. Prvo, da se ustroje „pripomoćna društva,“ koja bi seljaku uz male kamate novce pružila. Tako bismo se riešili bezčudnih lihvara. Drugo što bi nužno bilo, jest, da se opet uvede lihvarski zakon. O tomu se do istine govori, ali se ništa ne čini. Gospodo, koji na od ljubite a možete reći na stanovitom mjestu rieć, dajte recite, narod će vam zahvalan biti. Mi seljaci ovako moramo propasti. Treće je, što neima najnuždnijeg, naobraženja. Ludi i bedasti smo. Nerazmišljamo što će biti sutra, samo kad imamo danas. Uzdamo se u ljetinu, koja je još u božjih rukuh, pa unapried u to ime trošimo. Ako nam pošten čovjek uz pristojne kamate uzajmi novaca, čekamo, da nas opomene na našu dužnost. Je li dobar, a ne tuži, to smo mi prvi, koji se na to oslonimo pa — neplatimo. Što nam ostaje drugo — nego trgovac, pijavica. A njemu već platimo i triput toliko, koliko postenu čovjeku, jer on sam uzme.

Pripomoćna društva, uvedjenje lihvarskoga zakona i temeljita pouka može nam pomoći. Dok toga nebude, molimo rodoljube neka šire med seljaci pouku: u školah, pripoviedih i novinstvom. Novine neka nečovječna djela naših pijavica u javnost nose. A vi seljaci, čitajte novine i slušajte svoje prijatelje!

Fr. T.

Kako se pripravlja zemljište za pojedine vrste bilja.

Kukuruz. Ponajprije gledaj da zemljište, na kojem ćeš kukuruz sijati, pod jesen dobro i duboko preoreš, a i s proleća ga barem jedanput preori, jerbo mu ugadja rahla zemja. Isto pazi, da površinu oranice izjednačiš t. j. dobro poravnaš, osobito u onom slučaju, gdje na redove siješ.

Dobar gospodar, odmah čim je plod s polja spravio, prije nego nadodje zima pobrine se za gnoj; dovoljno nagnoji zemlju i duboko ju preore.

Ovako pripravljeno zemljište ostavi se preko zime. S proleća je nužno, da se oranica još jedanput preore, te branom dobro priredi.

Pšenica. Prije nego pšenicu sijati počmeš, gledaj koja je vrsta bilja prošle godine na onom zemljištu rasla. Ako je rasla repica ili mohanasto bilje, netreba ti više nego jedanput orati. Glavno je pravilo kod pšenice, da zemlju odveć nesmrviš, a nije niti od potrebe da prije sjetbe bude kiše. Tako priredjeno zemljište, ugadja i zimskoj zobi.

Raš hoće da ima čistu, publu, dobro prorahlenu zemlju da se korenje dobro uvriježiti može a prije nego se sjeme baci, treba da se zemljište dobro podraži. Zemlju pješčenicu nesmiješ odveć prerahliti, jer ti inače niknu ine trave, a ponajviše češ žeti troskota.

Sijesh li na lako tlo *raš*, valja da između posljednjega oranja i sisanja nekoliko tjedana mine, da se zemlja može sleći.

Heljda veoma lako klica; zato se i mora sijati u svježije priredjenu zemlju, kao što se kaže: „sijač treba da umah za plugom ide.“

Korov do istine ovoj biljki mnogo nesmeta, jer ga ona svojom bujnijom zaduši; nu zato ipak treba da je heljdi tlo dobro pripravljeno i ne odveć na sitno sprašeno. Paziti treba osobito na vrijeme u koje se sije, jer ponajviše obilat prirod o povoljnu vremenu visi.

Ječam hoće da ima osobito pomnjivo pripravljenu zemlju, te valja da bude jako publa. Dvokratno oranje zadovoljst će samo na onom zemljištu, gdje je prije okopano bilje raslo; nikad se nesmiješ odmah pod sjeme za mokra vremena orati.

U slučaju, da ti je zemljište s pramaleća jako sabito, gledaj, da ga čim prije prirediš na svaki mogući način, jer češ inače sa sjetbom zaostati. Jednako moraš prirediti zemlju za zimski, kao što i za jari ječam.

Zob se zadovolji i sa slabije pripravljenom zemljom; nu ako i njoj bolje prirediš zemljište, obilatije će ti trud naplatiti.

I pod jari ječam i zob treba da zemljište još pd jesen pripraviš, tako da s pramaljeća kako se je zemlja osušila, sijati možeš.

Kumpir zahtjeva duboko obradjeno i dobro osušeno zemljište, da se može bolje širiti i gomolje zametati, nu nemora biti odveć sprašena.

Da li češ kumpir duboko usaditi, vidi što veli vrijeme. Bojiš li se mraza, sadi dublje. Nekoji gospodari preporučuju svakako dublje saditi, jer vele, da dočim biljka dugo nemože nići, jako korenje tvori, a na njem obilan plod raste. Nikada nesadi u jamice, po 5—6 kumpira, jer odkuda korenju za tolike hrane, kako li se može korenje razvriježiti?

G. List. Dalm.

Poljodjelstvo u pitanjih i odgovorih.

POGLAVJE DEVETO.

Poboljšica trsja i vina.

P. Što će reći, poboljšati trsje i vino?

O. To će reći, trsje skrbnije gojiti, a vino umnije praviti nego li do sada.

P. Kako se može trsje skrbnije gojiti.

O. Na mnogo načinah, a naime: 1. sadeć lozune (lozovec, rozgo) što bolje vrsti; 2. sadeć je u prikladnu za trsje, zemlju kako ga goje napredniji vinogradari.

P. Raztumačite mi prvi uvjet.

O. Gdje god se ljudi bave vinogradarstvom, vidimo, da se kod sadjenja lozunar nepazi toliko na dobrotu, koliko na množinu groždja. Bilo zlo il dobro, samo da ga je mnogo. Kad bi

gospodar i samo za domaću potrebu sadio trsje, još bi imao skrbiti, da mu bude vino što bolje i ukusnije, a koliko više neima na to paziti, ako ga misli prodati, te iz njega krajear stući?

P. A to bi mogao veoma lahko jer nije teško dobiti dobre lozovec iz tujih takodjer krajevah.

O. To nije teško, nu je li koristno? Ja držim da nije svagda.

P. Za što?

O. Jer groždje nije dobra samo po vrsti trsja iliti po paru, nego takodjer po zemlji, po podneblju i osobito po načinu, kako tko trsje goji obdjelava. Zar vi mislite, da bi kod nas bilo moguće praviti glasovita franceska, talijanska i španjolska vina i kad bi sadili one iste pare, koje sade oni? Nipošto. Mi nenapravimo nikad na naših zemljah pravoga Šampanjca, Lakrimekristi, Malage itd. Tomu se hoće ne samo par, nego i zemlja. Dakle nemarimo nabavljati Bog zna odkada trsje glasovitih vinah, nego prebrati naše domaće pare iliti vrsti, pak najbolje saditi i gojiti. Ali tim nemislim reći, da dobar gospodar nije dužau nabavljati dobra trsja iz tujih i dalekih takodjer krajevah barem da skusi, da li nerode boljim vinom, nego li je njegovo domaće; pa ako, da se boljega primi, a hudej da zapusti. Jer valja znati, da trs iliti loza nije u Europi samonikla rastlina, nego da je u stara vremena bila amo donešena iz Azije. Pa tko može reći, da su razne vrsti trsja baš tako mudro razsadjene po Europi, da se svaka vrst nalazi baš na svojoj pravoj zemlji i pod svojim pravim podnebljem? Nitko. Zato neka se skuša, dokle se zadene u cilj, pa onda neka se rekne, ovo je bolje, ovoga ću se držati.

P. Raztumačite mi sad drugu točku.

O. Druga je točka važna isto onako, kako i prva. Tko hoće da poboljša trs, mora ga saditi samo u prikladnu mu zemlju, a sa neprikladne neka ga izkoreni i udalji. Tako na primjer trsju gode najbolje prisojni brežuljci iliti gorice, a zemlja sipka, mršava i kamenita, iliti škrapelina. Nisu mu protivne ni ravnice, samo ako su jednake i suhe.

P. Što sudite o trsju sadjenu po ravnical na debelej i tustoj zemlji?

O. Izkopajte ga, ako ga imate saditi gdje na boljoj zemlji.

P. A po dolecih?

O. Čudim se, da me to ni pitate. Dolei su za kupus i krompir, a ne za trsje.

P. Bi li se dao presaditi i doban trs, kako se dade n. p. voćka?

O. Skusite.

P. A treći uvjet?

O. Ovdje valja da me pozorno slušate. Najveći se diel trsja slabo goji, budi što su redi od više vrstih iliti parah mjesto da su od jednoga, budi što nekoji uzvlače trsje na drveće ili mu ostavljaju preduge mladice, il budi na posljedku što medju trsjem svašta siju i sade, te hoće da uz groždje sprave što više *turkane bužola, krompira, boba* itd. itd; a baš to su rastline, koje trsju najviše škode i da nespominjemo voćakah i ostaloga košatoga drveća, koje mu sjeni te paći u rastu i rodu.

P. Dakle u vinogradu nebi se imala trpiti nikakva druga rastlina?

PODLISTAK.

Pripovjedka o kaplji vode.

Pohrvatio Alfred Orašković.

II.

Dio kapljah pade na visoko brdo, a s njimi ujedno i naša mala junakinja. Nu pad s tako visoka mjesta joj ni najmanje ne naškodi; vesela skakaše ona sa kamenite vrleti, a za njom sestriće joj kano vojnici za svojim generalom. Naskoro se sakupi opet cijela vojska, a svaka se je kaplja čvrsto držala druge tako, da je od njih postao pjeneći se šumski potok, koji je u svojoj mladenačkoj objesti osorno tekao. Dodjose li do šiljasta i uglasta kamena, koji jim je prkosno zakreivao put, tad pokušашe, koja će prva preko njega skočiti, a mala junakinja skoči uvijek najviše. Kadkada skakutaše ona po jagodnjaku, naraslom na obali potoka te šmignu zatim znalična u biel' cvieće, ili sjedne na crvenu jagodu, kano da kuša, kako joj idu u tek; ili se uzpe na listove, koje prolazecē jaše te se njibaše tako dugo na njih, dok nije pala k svojim drugaricam u potok te s njimi opet veselo dalje letila. Ka su nekoliko, i to uvijek nizbrdice već proletile, začuše u dolini nešto klepatati: čim se približiše, opaziše kuću; pred njom ležahu dva velika okrugla kamena i dva magarca, na koje je neki, bielim prahom zaprašeni čovjek tovario vrece. Na stražnjoj strani kuće kretaše se kolo bez prestanka, a nad ovim odilazio je potok šumom. Bijaše to mlin.

Unutra je ono kolo kretalo tako veliko kamenje, kakovo bijaše pred vratima i to brže od žvrka, kog goni dječak. To bijahu žrvnji, koji su marljivo mljeli zrne u brašuo. Tko bijaše pako taj jaki orijaš, koji je tako hitro kretao mlinsko kolo skupa s težkimi žrvnji? Naše malo kapljice, koje su na tisući skakale preko kola te tako silno nanj stajale, da se je moralo nagibati. Jedna jedina kaplja jest odista pravi kukavac; nu kad se slože te poput braće skupa drže, tad postaju strašno silne i velike. Kapljica izvede sa svojimi sestricami hrabro vratoloman skok, pa kad je pala, činilo joj se je da mora u šumećem valovlju pod kolom umrieti. Nu naskoro se opet uzdigne, kano da joj se nije ništa dogodilo.

Njezin je put vodio do jezera, u koje se je izljevao potok. Po jezeru pливahu patke i guske, pri kraju podiгоše žabe svoje kuće, sunoahu se na toplu sunou te veselo pjevahu svoju krekećuću pjesmu-rednicu. Od pjeskovita dna uzdizahu se šarani i linjei Cyprinus Tinca, Schleihu), pljuskaahu i poskakivahu kadkada nad površjem vode tako objestno, kano da su morski delfini. To se činilo našoj kaplji zabavnim te zaključi, ostati nekoliko na tom malom svijetu.

Za šajku si odabere patke, kojima je plovila desno i lievo, potokom gore, i dolje prama jezeru natrag; žabe joj bijahu konji, koje je prkosno zajahivala, da s njimi preskakuje travke i šeće po livadah.

Nu napokon bude malenkovici, koja je proizlazila iz velikog, neizmjernog mora, majušno mlinarevo jezerce ipak preuzko i premaleno, te bi se bila rado opet k suncu uzdigla, da s njim plovi zrakom prama velikomu moru, iz kog je utekla tolikom hrabrošću.

O. Baš nikakva! Trs mora biti sam, da se može u shodno vrijeme okopati, oplietti, prikopiti itd. — Što se tiče rezanja, znajte, da neima pravila, ima li se trs gojiti dug ili kratak, nego se glede toga valja ravnati po zemljištu, po podneblju i po vrsti il paru trsa.

P. A kako bi se dala poboljšati naša vina?

O. To nije tako lahko, jer tomu kod nas manjka još skoro sve. Čujte! Prije svega tomu se hoće naredne, duboke, suhe i veoma čiste pivnice (konobe). — Tomu se hoće prikladno, jako, zdravo i dobro očuvano okrutje (posudje). — Tomu se hoće savršeno i novo vinarsko orudje; a to su stvari, kojih kod nas il neima, il su takve, da im se dandanašnji napredni vinari moraju nasmijati.

P. Ali to su stvari, koje služe, da se vino čuva, a ne da se pravi.
O. Imate pravo. Nu gdje toga neima, kako se možemo nadati napredku u pravljenju vina? Mene je veoma strab, sve što bi rekao u to ime da nebi ništa koristilo; al ipak hoću da rečem, kako se valja vladati kod toga prevažnoga posla. — Prije svega valja trgati iliti brati groždje za liepa, jasna i suba vremena, i to u jedan dan sve, koje ima zajedno vreti; kod trganja valja groždje prebirati i stavljati svako po sebi, zrelo, lišelo, i gnyelo. — Na grozdovih, naime velikih, valja predebele repe odstraniti i gledati, da neima med groždjem i venuke iliti lišnja. — Groždje valja mastiti nogami, ne pako kojekakvimim nastroji iliti makinami; onda valja što je brže moguće napuniti pripravne za vrianje bačve. Mast neka vrije u otvorenu il zatvorenu okrutu, jer tko zna, može na ovaj i na onaj način napraviti baš dobro vino. — Vrianje valja tako urediti, da bude uvijek jednako sve do otakanja, to jest, u pivnici mora biti uvijek jednaka toplina; otakati pako valja onda, kad je već mast izgubjo svaki duh po sećeru iliti cukaru, te počeo zadavati po vinu. Kruh u peći i vino u okrutu sami se odaju, kad su gotovi

P. U tom dakle stoji sva mudrost kod pravljenja vina?

O. Šta mislite, da je to malo? Ali ima još toga, na što se obično nepazi. — Kod otakaja valja čuvati vino od zraka, zato nevalja ga otakati u kable ili brente, a još manje u kakav nezatvoren okrut, nego odmah izpod drope u bačvu, i to kroz ciev od tako zvane gutaperke, koja se iz čepa od bačve gdje je vrijalo navede na vranjak (tapun) od bačve, gdje ima ostati, hačve pako moraju biti dobre i zdrave. Mlado vino vrije još uvijek i u bačvi, zato mu valja ostaviti malu odubu kroz tanku cjevčicu prodjenutu kroz vranjak sve dotle, dokle nije odavrelo. A kad ga posvema začepite, nezaboravite ga pogledati svakih petnaest danah, te donalietti koliko se ga je posušilo, i to uvijek vinom izpod iste drope, u koju će svrhu trebati da ga nešto ostavite kod otakanja. — Gledajte, da vam bude u pivnici uvijek jednaka toplina; pretočite vino u svoje vrijeme; ako se težko čisti, ožveplajte iliti osumporajte bačve, u koje ga mislite pretočiti, pak će se laglje razčistiti.

I tim, eto vam načina, kako ćete popraviti i poboljšati svoja vina. Kad bi se naši ljudi držali i polovice ovih pravilah, njihova bi vina došla na glas, pa ako bi imali i manje vina, ipak bi više za njega dobili, jer bi ga bolje prodali.

III.

Već hćede malenkovića očitovati svoju želju suncu, nu dodje žena daždnikom u ruci, prigne se k jezernu, uhvati malu kaplju u svoju posudu te polije bijelo platno, koje bijaše razastrto kraj jezera radi ubeljenja. Taj sjedjaše siromašna kaplja na suhu te bi bila i poginula, da nije dobro sunce svojim bistrim očima za vremena opazilo njezinu nevolju.

Brzo ju povuče s njezinom braćom goro tako, da jim nebje nikakova traga na platnu, te veselo plovijaše ona opet modrim morem zraka. Suncu se pako nebćelo, da mu uvijek malena kaplja dosadjuje, pak, da bude podulje vrijeme na miru te da joj izbije iz glave želju za putovanjem, pošalje ju daleko u rusku ravnicu, gdje vlada velika studen i gdje imade malo znamenitosti. Put se je otegnuo, pak, kad je kaplja umorna i onemogla prispjela na rusko nebo, nebijaše joj više prevruće. Oštar vjetar duvaše sa sjevernog skrajnika te studeni zrak; nu i opet se sastade mnogo tisuća kapljah vode, kano da se hoće grijati jedna na drugoj. Nu to jim nepodje za rukom, jer sunce bijaše duboko nad obzorom, a njegove kose zrake jedva mogoše prodriete kroz tamnu maglu. Kaplje se hćedoše potužiti jedna drugoj rad svoje nevolje te se posavjetovati, šta da čine, nu glej čuda, brzo nastade pretvorba. Svaka kaplja postade bjelom, srebro-sjajnom zvjezdicom, uričenom finimi iglicami i vlasici, sličnimi onim na leptirovih krilcih, a te uledjene zviezdice lepršahu poput bijelih leptirah te padahu skakćuc i plešue na zemlju.

Ljudi pako govorahu: Snieg pada.

P. Taj mi je nauk došao za ljetos prekasno.

O. A vi se okoristite njim na godinu; a ono, što sam rekao o gojenju i nastojanju trsa, o tom treba da počnete odmah promišljati — baš sad je tomu vrijeme!

LUCA I MARA.

L. Mi se, kuma Mare, jako na redko vidimo.

M. Ča ćete na, kad u 70-veku nikad lazno od čomi — vinuvekom pune ruke posla to va kući, to okolo kuće, to va imanju, to...

L. Vi, kumice, vavek predete — već morate imat lepoga platna!

M. Imam, hvala Bogu, da bim mogla za silu švo

selo obuē i pokrit.

L. Kako j' to lepo!

M. Ča ćete na! — i ja sam se bila dala na kupovnu robu; al sam videla, da tim kuća samo propada, aē jedno puno gušta, a drugo malo dura; pak ajde počni ja lepo po staroj navadi doma prest i tkat. Sad va mojoj kući nima drugo kupovnoga nego kakov rubac, a sva druga roba mi je domaća, ženska i mužka, letnja i zimsko, platnena i sakoena; onda plahte iliti lancuni, ponjave i ostala pokrivala, stolnjaki i obrusci, ručniki...

L. Al ako nekupujete robe, morate kupovat lan i vunu...

M. Aj nekupujem ni to, aē smo opet od nekoliko let počeli set lan i konoplje, a i ovce držimo za svoju potrebu.

L. Da mi nezamerite, ja sam ipak čula, da vaše kćeri hode va svili i vunici, a vaš muž da nosi blagdan robu od najfinijega sukna, stomauja pako iliti košulja da mu je tanka i bela kako sneg?

M. To je, kumice, moja dika! Al dokle nismo počeli, najme svakidansku robu, doma prest i tkat, va kupovnoj smo bili blagdan i svagdan svi hudi i razeemperani, aē nismo mogli zmagat tolikoga stroška.

L. Blaze vam, kuma, ka umete!

M. Ča ćete na — i mene je sila živet naučila!

NA GROBU

UJČICA MATIJE

PRAVNIKA

PREMINULA U TRSTU DNE XIX. STUDENA MDCCCLXXV.

A. K.

He, rime dolenti, al duro sasso
Che 'l mio caro tesoro in terra ascendo...
Petrarca.

Avaj Mate, nado naša mila,
Kako brzo jadne nas ostavi!
Brzo krila, sokole nam savi:
Netom hješe na liet se razvila.

Smrti! Smrti! što si učinila?
S tvoga maha pade drug nam pravi,
Listak naše gore preubavi
S rodnog stabla strose tvoja sila.

Plien tvoj okom suznijem pratimo,
U žalosti sree svima pliva —
Što nam ote, istom sad čutimo.

Kad odasvud dušman na nas riva
I pod jaram skućiti nas kani —
A malo tko da nas od njeg brani!

ŠVAŠTA PONEŠTO.

MIŠ u želuden. Čita se u Novinah, da je u Gyönködu nekomu kmetu, spavajućemu odprtih ustih, unišao miš kroz usta u želudac. Malo za tim počeo mučiti čovjeka grozne muke i u malo urah umre usprkos svako ljudsko pomoci. Po smrtj kad su tjelo razporili, našli su miša joste živa u želudcu.

**

Junakinja djevojka. „Harpers Magazin“ povieda: U zimi 1839. bukne oganj u djetinjskom obkrišću u Limogesu u Francuskoj te je strahovito sve na okolo plamtilo. Najedanput pukne glas, da je neko malo djetšce u sobi pozabljeno. Čim su nazočni stali Boga moliti za ubogo djetšce, vidiše i čuše vitku djevojku u noćnoj odjeći i razpletih kosah vapiti: „Ja ću diete osloboditi!“ Hitro koraca kroz mnoštvo svieta i poleti u plamteću kuću. Sve mikom zamukne . . . Al eto za čas vide hoditi kroz oganj, jednu djevojku, noseću diete u svome naručaju. Malo danah za tim kralj Louis Filip pošlje junačkoj djevojki zlatnu medalju na spomen njezine hrabrosti, a jedan kapetan francuske vojske, koji je bio nazočan rečenomu činu, prosio ju za ženu: — taj kapetan je sada President Francuske, a junačka se djevojka danas zove „Gospodja Mac-Mahonova.“

**

Filosofija smijanja. Englez George Vasey napisao je djelo: „The Philosophy of Laughter and Smiling.“ Ščesa je o smijanju pisao, tomu navodi više razlogah medju njimi, zašto se nebi i smijanje uzelo na filozofsko rešet, gdje su već sve ozbiljne stvari morale kroz sito. Tko pomisli, da je Vasey možda prijatelj smijanja, vara se ljuto. Smijanje je ružna navada, a kriji sa joj ponajvećma roditelji i pjestinje, jer djecu škaklju. Da se djeca razumno odbranaju, nebi jih se primila ogavna navada smijanja, i pjestinje ludo sude, kad misle, da je djetetu udobno, kad se od škakljanja smije. Djetinji je smieh po Vasey-u: „samo trzavo krčnje i prisiljeno širenje prsnih mišicah i plućah, proizvedeno škakljanjem i sličnimi ludimi šalami.“ On zaključuje, da luda navada smijanja u nas potječe od prisiljenih, ludih i krivih asocijacija, koje nam se u djetinstvu nametnu. Jedno poglavje govori samo o tom, kako smijanje ponizuje i škodi. Razumni se ljudi vrlo riedko smiju. Kamo sreće, da su ljudi zadovoljni podsmjehnut se samo, namjesto što izkrivljuju i dreče lice cerikanjem i grohotnim smiehom. Opisuje kako takov smieh čovjeka nagrdjuje, ne šteti pisao i malu će mu tko dati krivo, osim da je koji čitatelj već odviše pukvarem, te biez smieha ne može tako rekuć već ni živeti. Nu pravedan je Vasey te navadja, da smieh mora uvijek biti sitan, tanahan, ne smieh, već podsmieh, a po uzroku i prigodi može biti „moleći podsmieh“, „podsmieh nade povjerenja“, „ljubezni majčin posmieh“, „radostni podsmieh djeteta“ itd. „Veseli podsmieh prijatelja“, „podsmieh razmišljanja“ spadaju takodjer u vrsti, koje kritik smijanja ljubi. Smjer je Vasey-u, da etičkom i estetičkom i svojom filipikom smijanje uzbije, nu kako je svijet lahke čudi i nepriklon drugoj filozofiji, mogao bi baš protivno polučiti, dignuti naime velik smieh na filozofiju smijanja!

**

* Umirovljeni častnici. Po proračunu ima u Austro-Ugarskoj na miru 330 generalah, Medju njima je 29 fedlcajgmajstoralah i generalah konjanitva, kojih trojica dobivaju samo po 4—5000 for., ostali pako svi po više od 5000. Penzioniranih podmaršalah ima 129, generalmajorah 172. Na mirovine treba generalom 1,314,677 for. Štopskih je častnikah u miru 1908, a troših se na nje 2,220,935 for. Nadčastnikah, častnikah maime od kapetana do poručnika ima u miru 5110, te je za nje potrebno 2,618,578 for. Svi troškovi za umirovljena častnike i za nemoćne vojnike proračunani su za dođuću godinu okruglom svotom od 10 milijunah.

Različite viesti.

* Dobročinstva Njegova Veličanstva. Prošle godine podielilo je Njegovo Veličanstvo svoga skupa iz privatnih svojih sredstvah 1,572,000 f. Stalne milostinje iznose 834,000 f., princsel za javne dobrotvorne zavode i za crkve 212,000 for. a princseli za umjentnost i za znanosti 143,000.

* † Matija Ujčić, rodom iz staroga Pazina u Istri, pravnik druge godine na gradačkom sveučilištu i jednogodišnji dobrovoljac, preminuo je dne 19. pr. mj. ovdje u Trstu kod svojega strica, Mat. Ujčića, vjeroučitelja na ovdajšoj c. k. mještjanskoj školi, u 20. godini svoje dobe od teške i duge bolesti, koju je podnosio baš kršćjanskom strpljivošću i odanošću u vojnu boju. Bio je mladić bistra uma, blage čudi i neumorne marljivosti, pa prema tomu bijahu uvijek odlične i njegove školske svjedočbe. Povrh svega pako ljubio je žarkom ljubavju svoj narod i svoj narodni jezik, u kojem se vježbao pravim zanosom, pišuć po malo koješta i za ovaj naš list. Toga radi bio je liepa nada ne samo svojoj raztuzenoj obitelji, nego i našem zapuštenu narodu u Istri, gdje ne možemo nekako napred, jer neimamo još u zemlji dosta prosviećenih ljudi. I to je uzrok što nas svaka ovaka smrt rani baš u srdece. Dao Bog, našao mu se skoro zamjenik, a on oplakan i ožalovan neka počiva u miru! Sprovod mu je bio baš sjajan, čemu doprinese mnogo najme vojničko zapovjedništvo, izkazavši mu glasbom i navlašnom četom običnu vojničku čast.

* Snieg u Trstu. Prošle je nedjelje, uz južno vsiemo sa mora a sjeverno-istočni vjetar sa kopna, padao ovdje prvi zimušnji snieg, te pobielio okolišna brda i glavice.

* Naše ribastvo. U carevinskom vieću podnio je zastupnik Vidalić sa još 43 svojih drugovalah na vladu posebnu interpelaciju, u kojoj ju pita, kani li i kako u budućem trgovačkom ugovoru sa Italijom provoditi, da se naše brodovlje obaluoga puta, zatim ribolov oslobode talijanske, tlačće ih konkurencije.

* „Bunjevačka i Sokačka Vila“ počela je opet izlaziti, i to u Baji u Baranjsko županiji (Ugarskoj) pod uredničtvom poznatoga rodoljuba Blaža Modrošića. Izlazi početkom i polovicom svakoga mjeseca, a stoji 1. for. na godinu.

Pregled trščanskog tržišta.

u Trstu, 30 Novembra 1875.

Žita se vrlo malo prodalo ovih danah sa sljedećim cijenama; Šenica galacka f. 7.25—7.5; odeska f. 7.60—9.0, azovska f. 8; magjarska f. 6.80—7.25; italijanska f. 7.—7.50 za 116 \mathfrak{a} — *Kukuruz* bosanski i magjarski od 1875 god. f. 4.05—10, a od 1874 god. f. 4.30—35. za 116 \mathfrak{a} — *Dunavska raš* f. 4.70 za 100 \mathfrak{a} . — *Arbanaška zob* f. 3, a bosansko-hrvatska f. 3.25 za 64 \mathfrak{a} . — *Ječam* magjarski f. 4.25—75 za 100 \mathfrak{a} .

U Kafi je ovih dana bilo živahnog prometa, ali bez znatne promjene u cijenama. Prodalo se je 2000 vreća *Rio* po f. 52 do f. 61. *Slader* (cukar) austr. tučeni, usljed velikog dolazka i mnogih ponuda iz unutrašnjosti, kao i slabih novosti sa svih tržišta, spao je znatno na cieni. Prodalo se je 4000 cent. po f. 18 do 19.

Petroleum čvrsto se uzdržava usljed povišenja ciena na svih tržištih. Prodalo se je 2500 bar. po f. 8, a 1500 sanduka (kašeta) po f. 9.50, i 9.75.

Ulja prodalo se je 1200 barila arbanaškog po f. 24, a finojg puljiškog 8 bačava po f. 38 do 39.

Bakalara prodalo se je 600 centi po f. 17 do f. 20.

 Molimo sve one naše predbrojнике, koji nam predplate na naš List jošte nisu poslali, da to što prije bez iznimka učine.

Naš potovalni zastopnik Ivan Sever bode v kratkem potoval po Istriji, tedaj čestito gospodo najuljudneje prosimo, da bi ga oni pri nabiranji novih zavarovancev pomogočnosti podpirali.

„Ravnateljstvo Banke Slovenije“
v Ljubljani.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Oktobra 1875.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Caraki dukati (cokint)	5.25 $\frac{1}{2}$	5.33 $\frac{1}{2}$	5.33 $\frac{1}{2}$	5.33 $\frac{1}{2}$	5.32	—	5.32	—	5.31	5.31	5.31	5.31	—	5.32	—	—
Napoleoni	8.90 $\frac{1}{2}$	9.11	9.11	9.11 $\frac{1}{2}$	9.10	—	9.10 $\frac{1}{2}$	—	9.08	9.09	9.09 $\frac{1}{2}$	9.10	—	9.10	—	—
Lire Inglesko	11.20	11.42	11.42	—	—	—	—	—	11.40	11.40	11.43	11.42	—	11.41	—	—
Strabro prid (aggio)	102.15	105.25	105.25	105.35	103.25	—	105.25	—	104.85	104.85	105.—	105.—	—	105.25	—	—